

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ ІНСТИТУТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Факультет №3

Кафедра тактико-спеціальної підготовки

КЕЙС
практичних занять на тему
«Основи домедичної допомоги»

Короткострокове підвищення кваліфікації
осіб, відповідальних за перебування затриманих

Інформація про викладача:
Завідувач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
факультету № 3 ІПФПНП ЛьвДУВС
к.ю.н., доцент

Юрій ЙОСИПВ

Тел: 0677540336

Тема 14: (2 – год) «Основи домедичної допомоги».

ТЕМА. 14. Основи домедичної допомоги.

Лекційне заняття – 1 год.

План

1. Юридичні аспекти надання домедичної допомоги.
2. Правила поведінки на місці події.

1. Юридична основа.

1. Конституція України:

Відповідно до статті 3 Конституції України - людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

2. Законодавство України про охорону здоров'я: - прямо чи опосередковано передбачають низку гарантій безпеки здоров'я та життя людини в Україні. Зокрема...

Стаття 10. Обов'язки громадян у сфері охорони здоров'я

Громадяни України зобов'язані:

- а) піклуватись про своє здоров'я та здоров'я дітей, не шкодити здоров'ю інших громадян;
- б) у передбачених законодавством випадках проходити профілактичні медичні огляди і робити щеплення;
- в) *вживати передбачених Законом України "Про екстрену медичну допомогу", заходів для забезпечення надання екстреної медичної допомоги іншим особам, які знаходяться у невідкладному стані;*
- г) виконувати інші обов'язки, передбачені законодавством про охорону здоров'я.

3. Положення Закону України «Про екстрену медичну допомогу» ...

Стаття 3. Право на екстрену медичну допомогу та загальні засади її надання.

ч 3. У разі виявлення людини у невідкладному стані, яка не може особисто звернутися за наданням екстреної медичної допомоги, та за відсутності медичних працівників на місці події громадянин України або будь-яка інша особа, які виявили таку людину, зобов'язані:

негайно здійснити виклик екстреної медичної допомоги або повідомити про виявлену людину у невідкладному стані та про місце події працівників найближчого закладу охорони здоров'я чи будь-яку особу, яка зобов'язана надавати домедичну допомогу та знаходиться поблизу місця події;

за можливості надати виявленій людині у невідкладному стані необхідну допомогу, у тому числі шляхом перевезення такої людини до найближчого до місця події відділення екстреної (невідкладної) медичної допомоги чи іншого закладу охорони здоров'я, у якому може бути забезпечено надання необхідної медичної допомоги.

Стаття 12. Особи, які зобов'язані надавати домедичну допомогу.

1. Особами, які зобов'язані надавати домедичну допомогу людині у невідкладному стані, є: рятувальники аварійно-рятувальних служб, працівники державної пожежної охорони, поліцейські, фармацевтичні працівники, провідники пасажирських вагонів, бортпровідники та інші особи, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти практичними навичками надання домедичної допомоги.

4. Закон України «Про Національну поліцію»...

Стаття 2. Завдання поліції

1. Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах:

4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Стаття 18. Основні обов'язки поліцейського

1. Поліцейський зобов'язаний:

4) надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я;

Стаття 43. Порядок застосування поліцейських заходів примусу

4. Поліцейські зобов'язані надавати невідкладну медичну допомогу особам, які постраждали в результаті застосування заходів примусу.

Отже...

Відповідно до ЗУ «Про екстрену медичну допомогу» ...

Домедична допомога - невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я, що здійснюються на місці події особами, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти основними практичними навичками з рятування та збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані, та відповідно до закону зобов'язані здійснювати такі дії та заходи.

Практика засвідчує, що поліцейські (представники правоохоронних органів) найчастіше першими опиняються в ситуаціях, що пов'язані з травмуванням людей, які постраждали від правопорушень, нещасних випадків, перебувають у безпорадному або небезпечному для життя та здоров'я стані.

У цих ситуаціях своєчасні та правильні дії з надання першої домедичної допомоги до прибуття медичних працівників врятовують життя постраждалим, попередять чи зменшать ускладнення від отриманих ушкоджень.

НАКАЗ Міністерство охорони здоров'я України № 441 від 09.03.2022

«Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах»

Порядок визначає механізми надання домедичної допомоги.

2. Правила поведінки на місці події.

Головне правило рятувальника! Дотримання правил особистої безпеки є пріоритетним завданням для того хто намагається надати допомогу.

Рятувальник повинен забезпечити собі:

- фізичний захист (імовірні травми, поранення, отруєння, транспорт, електрика, газ, вода тощо);
- біологічний захист (гепатит, ВІЛ, туберкульоз, інші вірусні та бактеріальні захворювання) – усіх постраждалих слід вважати потенційно інфікованими небезпечними хворобами;
- юридичний захист (мова йде про нормативно-правову обґрунтованість дій рятувальника, постійне інформування постраждалого та його оточення про дії рятувальника, дотримання правил гендерної політики та повага до релігійних особливостей осіб).

Рятувальник повинен мати засоби індивідуального захисту.

Залежно від місця події виокремлюють три види надання домедичної допомоги постраждалим:

- допомога в умовах дії прямої загрози (червона зона – «гаряча»), що відповідає зоні надання допомоги постраждалим в умовах дії безпосередньої

небезпеки (обстріл, затоплення, задимлення чи загорання автомобіля, вибух тощо);

- допомога в умовах дії непрямой загрози (жовта зона – «тепла»), котра відповідає зоні надання допомоги за межами дії безпосередньої загрози, але з ризиком її виникнення (узбіччя проїжджої частини, територія неподалік зони перестрілки чи надзвичайної ситуації, імовірність нападу агресивних тварин);

- допомога за умови відсутності загрози для рятувальника (зелена зона – «холодна»), що відповідає зоні безпечного місця, яке потенційно не може стати загрозливим (де у перспективі можуть працювати медики).

У зоні прямої загрози здійснюють мінімальний перелік домедичних маніпуляцій, оскільки ризик отримання додаткових травм постраждалим чи безпосереднє травмування рятувальника є надзвичайно високим (активний обстріл, інтенсивний рух автотранспорту, обвал конструкцій будівлі, пожежа, загазованість території тощо).

За умови **прямої загрози** пріоритетним є не надання допомоги постраждалому, а усунення та мінімізація наявної загрози для запобігання отриманню ушкоджень іншими особами чи додаткового травмування постраждалого. Ключовим завданням у наданні допомоги в цій зоні є зупинка великої кровотечі, створення безпечної зони (встановлення дорожніх фішок, локалізація загорання, тощо) або переміщення постраждалого в безпечну зону (евакуація) для надання більш ґрунтовної домедичної допомоги.

Під час обстеження та визначення обсягу надання допомоги в **зоні непрямой загрози** важливе значення має контроль за тимчасовим припиненням кровотечі, забезпеченням прохідності дихальних шляхів, нормальною роботою дихальної системи та системи кровообігу, наданням допомоги в разі дорожньо-транспортної пригоди, черепно-мозкової травми, гіпотермії тощо. У цій зоні немає прямої загрози та передбачено захист місця надання допомоги. Водночас рятувальник має пам'ятати, що ситуація досить швидко може змінитися – слід постійно оцінювати ризики, притаманні так званій жовтій зоні, а також загрози життю та здоров'ю постраждалого з огляду на можливість виникнення затримки приїзду екстрених служб.

Дії рятувальника у зеленій зоні спрямовані на продовження надання допомоги, яку було розпочато раніше, залучення перехожих до надання допомоги а також допомога екстреним службам які прибувають на місце пригоди. Оскільки прямої загрози в зеленій зоні вже не існує, це уможливорює розширення обсягу домедичної допомоги. Слід звернути увагу на те, що на цьому етапі надання допомоги (під час очікування транспортування до лікувального закладу) доцільним є здійснення повторного сортування постраждалих (якщо їх кілька). Є можливість ретельно провести вторинний огляд.

Первинний огляд – швидке визначення життєво-важливих функцій людини.

Вторинний огляд – ретельне обстеження від голови до кінчиків пальців ніг тіла постраждалого.

Слід урахувати важливість здійснення постійної повторної оцінки та обстеження постраждалого на етапі очікування евакуації, оскільки його стан може досить швидко погіршитися, що потребуватиме збільшення обсягу надання допомоги.

Основи сортування

Існують основні правила, яких варто дотримуватися в разі масового травмування. Первинне сортування та загальне оцінювання стану постраждалого здійснюють з огляду на притомність постраждалого, наявність чи відсутність кровотечі й ефективність його дихання.

Завдання сортування:

- визначити кількість осіб які потребують допомоги;
- визначити черговість у якій буде надана допомога потерпілим;
- визначити послідовність у якій потерпілі будуть евакуйовуватись з місця події.

У міжнародних стандартах існує така практика сортування:

Надання допомоги в таких випадках передбачає первинне сортування постраждалих із використанням стрічки певного кольору, якою позначають такі категорії осіб:

- отримані травми, що загрожують життю та потребують негайного медичного втручання, – червоний колір («негайно»);
- потенційно серйозні травми, але досить стабільні, можуть дещо зачекати до медичного втручання – жовтий колір («зачекає»);
- незначні травми, які можуть довше чекати на втручання – зелений колір («незначні»);
- особа померла або ще має ознаки життя, але з травмами, несумісними з життям, – чорний колір («померлий»);
- постраждалі зазнали впливу хімічних речовин, радіації тощо
- синій колір («заражений»).

Надання домедичної допомоги передбачає визначення рятівниками секторів (розмежованих відповідними стрічками) для тих, кого марковано «негайно», «зачекає» і «незначні».

ЗАГАЛЬНИЙ АЛГОРИТМ ДІЙ ПРИ ДОМЕДИЧНІЙ ДОПОМОЗІ.

- ❖ усунути вплив на організм факторів, що загрожують здоров'ю та життю потерпілого (*звільнити від дії електричного струму, винести із зараженої атмосфери чи з приміщення, що горить, погасити палаючий одяг, дістати із води*);
- ❖ оцінити стан потерпілого, визначити характер і тяжкість травми, що становить найбільшу загрозу для життя потерпілого, і послідовність заходів щодо його спасіння;
- ❖ виконати необхідні дії щодо спасіння потерпілого в порядку терміновості (*забезпечити прохідність дихальних шляхів, провести штучне дихання, зовнішній масаж серця, зупинити кровотечу, іммобілізувати місце перелому, накласти пов'язку тощо*);

Загалом, комплекс найпростіших заходів зводиться до усунення небезпечних станів, які передусім призводять до смерті, та надалі діяти відповідно до супутніх травми, зокрема:

- за наявності кровотечі – зупинити її;
- забезпечити прохідність дихальних шляхів;
- здійснити комплекс реанімаційних дій (за відсутності ознак життя);
- відновити дихання в разі пневмотораксу;
- за необхідності виконати заходи з іммобілізації;
- розташування потерпілого у стабільному боковому положенні.

- ❖ викликати швидку медичну допомогу чи лікаря або вжити заходів для транспортування потерпілого в найближчу медичну установу;
- ❖ підтримувати основні життєві функції потерпілого до прибуття медичного працівника, пам'ятаючи, що зробити висновок про смерть потерпілого має право лише лікар.

ТЕМА. 14. Основи домедичної допомоги.

Практичне заняття – 1 год.

Навчальна мета: формування знань, що відповідають темі заняття, а також систематизація знань та навичок.

Виховна мета: сформувати базові алгоритми надання допомоги людині; розуміння ролі правової норми; сприяти формуванню вмінь та навиків відповідної діяльності; застосовувати отримані слухачами знання в практичній діяльності під час виконання службових обов'язків.

Розвивальна мета: розвинути впевненість та сформувати розуміння дій у ситуаціях із надання допомоги іншим.

Навчальне обладнання, ТЗН: електронні підручники, посібники, нормативно-правові документи, мультимедійне обладнання.

Наочні засоби: підручники, нормативні документи, роздатковий матеріал.

Міжтематичні зв'язки: Особиста безпека поліцейського. Конфліктні ситуації. Фіксація стану здоров'я.

План практичного заняття (навчальні питання):

1. Забезпечення особистої безпеки рятувальника.
2. Фактори небезпеки для рятувальника.
3. Алгоритм дій на місці події.
4. Первинний та вторинний огляд.

Ситуативні завдання

Ситуація 1

Під час патрулювання Ви стали свідком ДТП: зіткнулися легковий автомобіль та бензовоз. Водії після ДТП перебувають в автомобілях, які суттєво пошкоджено. Є загроза вибуху.

Завдання: Які Ваші дії в цій ситуації? Розподіліть зони. Які засоби індивідуального захисту необхідні під час надання допомоги? Виявіть небезпечні фактори, що загрожують рятувнику, постраждалим та оточуючим. Встановіть можливі шляхи входу, виходу та евакуації з небезпечної зони.

Ситуація 2

Під час патрулювання Ви виявили, що з гаража, у якому стоїть автомобіль з увімкненим двигуном, йде дим.

Завдання: Які Ваші дії в цій ситуації? Розподіліть зони. Які засоби індивідуального захисту необхідні під час надання допомоги? Виявіть небезпечні фактори, що загрожують рятувнику, постраждалим та оточуючим. Встановіть можливі шляхи входу, виходу та евакуації з небезпечної зони.

Ситуація 3

Під час патрулювання Ви стали свідком падіння електричної опори з працівником РЕМу, який здійснював ремонтні роботи на опорі.

Завдання: Які Ваші дії в цій ситуації? Розподіліть зони. Які засоби індивідуального захисту необхідні під час надання допомоги? Виявіть небезпечні фактори, що загрожують рятувнику, постраждалим та оточуючим. Визначіть можливі шляхи входу, виходу та евакуації з небезпечної зони.

Ситуація 4

Під час патрулювання Ви стали свідком того, як жінка похилого віку, що стояла на зупинці, раптово зойкнула, схопилася за груди й упала.

Завдання: Які Ваші дії в цій ситуації? Проведіть первинний огляд постраждалого, надайте домедичну допомогу.

Ситуація 5

Під час розмови з Вами свідок раптово почав задихатися, інтенсивно хапати ротом повітря, знепритомнів.

Завдання: Які будуть Ваші дії в цій ситуації? Проведіть первинний огляд постраждалого, надайте домедичну допомогу.

Ситуація 6

Водій автомобіля після ДТП (зіткнення з іншим автомобілем) відчув різкий біль у грудній клітці. Унаслідок огляду на передній грудній стінці виявлено величезний синець, шкіра в постраждалого бліда та холодна, дихання прискорене, утруднене. Відбулося одноразове блювання з кров'ю.

Завдання: Які будуть Ваші дії в цій ситуації? Проведіть первинний огляд постраждалого та його евакуацію з небезпечної зони.

Ситуація 7

Унаслідок зіткнення автомобіля водій ударився головою об бічну стійку. Постраждалий перебуває в несвідомому стані. У нього спостерігається кровотеча з вух і носа, періодичне блювання.

Завдання: Які Ваші дії в цій ситуації? Проведіть первинний огляд постраждалого, надайте домедичну допомогу та проведіть його деблокування з евакуацією.

Ситуація 8

У постраждалого бліда, холодна та волога шкіра, часте дихання (понад 20 вдихів за хвилину), порушення свідомості. Він відчуває слабкість, неспокій, сухість у роті, відчуття спраги. У ділянці правих четвертого та п'ятого ребер виявлено велику гематому.

Завдання: Які Ваші дії в цій ситуації? Проведіть первинний огляд постраждалого.

Ситуація 9

Після випадіння з вікна третього поверху будинку в постраждалого біль у ділянці живота й таза, нудота, блювання. Наявне сечовипускання кров'ю, живіт постраждалого напружений.

Завдання: Які Ваші дії в цій ситуації? Проведіть первинний огляд постраждалого.

Ситуація 10

На території парку відпочинку наряд поліції виявив людину, яка лежить на траві біля лавки непритомна.

Завдання: Які дії співробітників поліції?

Ситуація 11

Під час руху електропоїзда пасажирка – жінка похилого віку почала гучно і часто дихати, схопилася за лівий бік грудної клітки та знепритомніла (зазначене відбулося за нетривалий час).

Завдання: Які дії рятувальників?

Ситуація 12

Під час різкого гальмування автомобіля маленька дитина подавилася кісточкою з вишні. Постраждала не говорить, не може дихати, хрипить, здійснює безголосі спроби кашляти, непритомніє.

Завдання: Які дії рятувника в цій ситуації?

Ситуація 13

Під час відпочинку на березі річки стався випадок утоплення. Постраждалого витягли на берег, він непритомний.

Завдання: Які Ваші дії в цій ситуації?

Ситуація 14

Під час затримання громадянин, якого підозрюють у вчиненні тяжкого злочину, завдав собі ножем декілька поранень у ділянку верхньої третини лівого передпліччя.

Завдання: Як має діяти співробітник поліції?

Ситуація 15

Підозрюваний у вчиненні тяжкого злочину ударив себе металевим прутком у живіт. Під час огляду в ділянці передньої черевної стінки виявлено випнуту частину металевого прута діаметром 0,5 см.

Завдання: Як має діяти співробітник поліції?

Ситуація 16

Підозрюваний у вбивстві власної дружини під час затримання завдав собі удару ножем у ліву ділянку грудей.

Завдання: Як має діяти співробітник поліції?

Ситуація 17

Під час миття вікон уламком скла особа травмувала собі руку на внутрішній поверхні нижньої третини правого передпліччя. З рани безперервним струменем витікає кров темного кольору.

Завдання: Які Ваші дії в цій ситуації?

Ситуація 18

Унаслідок збройного нападу із застосуванням холодної зброї постраждалий отримав рубані рани кисті лівої руки, утративши частину вказівного пальця. Спостерігається сильна кровотеча з культі.

Завдання: Як має діяти співробітник поліції?

Ситуація 19

Унаслідок обвалу стіни будинку постраждалий потрапив під завал на декілька годин. Його нижні кінцівки засипано землею й уламками. Скаржиться на слабкість, нудоту, головний біль, блює. Кінцівки холодні, багряно-синюшного кольору, покриті пухирями з прозорим вмістом.

Завдання: Які Ваші дії в цій ситуації?

Ситуація 20

Під час консервування овочів постраждала на праву кисть розлила оцтову есенцію. Шкіра тильної і долонної поверхонь правої кисті яскраво-червоного кольору з пухирями, наповненими кров'янистою рідиною. Постраждала скаржиться на біль, стогне.

Завдання: Яку невідкладну медичну допомогу необхідно надати?

Ситуація 21

Під час замиської прогулянки людину вкусила гадюка. З'явився різкий біль у ділянці правої гомілки, функцію порушено. На місці укусу – набряклість, синець, незначна кровотеча.

Завдання: Які Ваші дії в цій ситуації?

Ситуація 22

Після вживання не призначеного лікарем препарату в особи з'явилися відчуття спраги, жару, запаморочення, нудота, зросла частота пульсу й дихальних рухів.

Завдання: Які Ваші дії в цій ситуації?

Ситуація 23

Через годину після вживання смажених грибів у постраждалого з'явилися надмірна пітливість, слиновиділення та слюзотеча, нудота, часте блювання, рідкі випорожнення та різкий біль у животі.

Завдання: У чому полягає невідкладна домедична допомога в такій ситуації?

Ситуація 24

Під час здійснення патрулювання в парку працівники поліції виявили непритомного постраждалого з ознаками переохолодження.

Завдання: Який алгоритм дій під час надання домедичної допомоги в такій ситуації?

Ситуація 25

Працівник поліції після тривалого виконання обов'язків із забезпечення порядку на площі міста в спекотний день відчув слабкість, головний біль, запаморочення, спрагу.

Завдання: Які заходи домедичної допомоги слід застосувати в такій ситуації?

Ситуація 26

Під час затримання в підозрюваного стався епілептичний напад.

Завдання: Як має діяти співробітник поліції в такій ситуації?

Ситуація 27

На зупинці міського транспорту Ви помітили чоловіка похилого віку, хода якого хитка, обличчя перекошене, мовлення нерозбірливе, запаху алкоголю немає.

Завдання: Який патологічний стан у людини можна підозрювати? Які Ваші дії в цій ситуації?

Ситуація 28

У вагітної жінки на вулиці почалися передчасні пологи. Головка дитини вже народилася.

Завдання: Як має діяти співробітник поліції?

Ситуація 29

Під час патрулювання працівники поліції на території будівельного майданчика помітили молоду непритомну людину. Біля неї виявлено шприц. Рефлекси в постраждалого не діють, зіниці розширені, дихання сповільнене (1 вдих за 10 с).

Завдання: Як має діяти співробітник поліції?

Ситуація 30

На території парку відпочинку наряд поліції виявив людину, яка лежить на траві біля лавки, тримаючись за живіт. Обличчя постраждалого бліде. Скаржиться на гострий біль у животі й нудоту.

Завдання: Які дії співробітників поліції?

Контрольні питання:

1. Що таке долікарська допомога?
2. Загальна послідовність заходів (алгоритм дій) при наданні долікарської допомоги.
3. Загальний алгоритм огляду постраждалого на місці події.
4. Що повинна знати людина яка надає долікарську допомогу?
5. Що повинна містити аптечка першої долікарської допомоги.
6. Перша долікарська допомога при шоківому стані.
7. Перша долікарська допомога при памороках та непритомному стані.
8. Перша долікарська допомога при струсі мозку.
9. Методика проведення штучного дихання.
10. Методика проведення непрямого масажу серця.
11. Причини та види кровотеч?
12. Загальні методи зупинення кровотеч. *(розповісти про кожен з них).*
13. Перша долікарська допомога при травмі грудної клітки.
14. Перша долікарська допомога при травмах черевної порожнини.
15. Синдром тривалого здавлення.
16. Перша долікарська допомога при вивихах різної складності.

17. Перша долікарська допомога при переломі.
18. Перша долікарська допомога при переохолодженнях, обмороженнях.
19. Перша долікарська допомога при опіках (*в т. ч. хімічних опіках*).
20. Перша долікарська допомога при отруєнні (*ліки, алкоголь, хімія, гриби*).
21. Інсульт та інші мозкові порушення: ознаки та перша допомога.
22. Стенокардія, інфаркт міокарду: ознаки та перша допомога.
23. Травматична ампутація кінцівки. Причини , ознаки, особливості допомоги.
24. Отруєння наркотичними засобами. Ознаки. Допомога.
25. Долікарська допомога при вогнепальних пораненнях різних ділянок тіла.
26. Долікарська допомога при колотих та ріжучих пораненнях різних ділянок тіла.
27. Сучасні гемостатичні засоби.
28. Долікарська допомога при епілептичних приступах.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ:

1. Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 16 червня 2014 р. № 398.
2. Про екстрену медичну допомогу: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5081-VI.
3. Пам'ятка з домедичної підготовки: навч. посіб./ Т.П. Жилін, О.В.Чуприна, Т.Г. Нагайник. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. - 102 с.
4. Домедична допомога: курс лекцій. / О.В.Чуприна, Т.П. Жилін, Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. - 120 с.
5. Домедична допомога: підручник / [О.В.Чуприна, А.В.Самодін, Т.П. Жилін, М.В. Чорний та ін.] ; за ред. В.В. Стеблюка. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. - 228с.

Додаткові літературні джерела:

1. Гишак Т.В., Долинна О.В. Основи медичних знань та медицини катастроф: Навчальний посібник - Київ: Паливода А.В., 2020. - 140 с.
2. Огірко П.Р. Перша допомога при нещасних випадках: запитання, завдання, тести та відповіді: Навчальний посібник - Київ: Основа, 2020.- 124 с.
3. Западнюк Б.В., Крейдич С.А. Невідкладна медична допомога: Посібник. - К: Київський нац. ун-т внутр. справ, 2021. - 185 с.
6. Малий Ю.В. Транспортна іммобілізація (методичні, біомеханічні, технічні аспекти) / Ю.В. Малий, В.К. Малий. – Т.: Укрмедкн., 2019. – 187 с.
7. Петрик О.І. Перша допомога при дорожньо-транспортних пригодах: Навч.-метод.посіб./ О.І. Петрик , Р.О. Валецька. - Луцьк: Вежа, 2019.- 64 с.
8. Тактика надання самопомоги та взаємодопомоги під час ведення бойових дій: навчальний посібник / Р.С. Троцький, О.В. Чуприна, О.А. Блінов. –К. - : ФПФ НГУ НАВС - 2019. – 137 с.

Розділ № 4 «Інформаційні ресурси вивчення дисципліни».

Онлайн курси з домедичної підготовки:

<https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Med+1/about>

Інструкції з надання домедичної допомоги:

<https://www.sop.com.ua/article/263-nstruktsya-z-nadannya-domedichno-dopomogi>

Загальні правила МОЗ з надання долікарської допомоги:

<https://moz.gov.ua/article/health/jak-nadati-pershu-dopomogu-zagalni-pravila>

Курси першої домедичної допомоги САВ:

<https://firstaidcab.in.ua>

Відео-уроки з домедичної допомоги:

<https://www.youtube.com/watch?v=SMiyMoGnYrY>